

1 בדצמבר 2025

לכבוד

כבוד השופט צחי עוזיאל

מנהל מערכת בתי המשפט

שלום רב,

הנדון: יישום הוראות מכרז 63/18 בדבר שירותי תרגום בהנהלת בתי המשפט – מיון,

חניכה, בקרה והכשרה של שירות התרגום

סימוכין: פנייתנו מיום 9.7.2025 בנושא "הצעה למחשבה מחודשת ולהתמודדות עם הכשלים הקיימים בשירותי המתורגמנות בהליך המשפטי"; מענה מטעמכם מיום 15.10.2025; פנייה נוספת מיום 4.11.2025; הארכת זמן למענה מטעמכם מיום 30.11.2025

אנו מתכבדים לפנות לכבודו בבקשה לנקוט לאלתר בצעדים הכרחיים ומחויבי-מציאות על מנת לייצר נגישות שפתית למתדיינים בהליך המשפטי ולקיים את ההוראות שנקבעו במכרז לאספקת שירותי תרגום לערכאות בישראל.

כזכור, לפני מספר חודשים פנינו להנהלת בתי המשפט בדבר הצורך לקיים בחינה של סוגיית התרגום בבתי המשפט, בשלל היבטים. בין היתר עמדנו בפנייתנו על כך שהמצב כיום כה מוקשה, עד שאפילו הוראות שנקבעו במכרז שפרסמה הנהלת בתי המשפט לנותני שירותי התרגום עבורה אינן מיושמות או נאכפות.

להבנתנו, פנייתנו זו עודה נבחנת (לרבות תשובתנו למענה שניתן לה ביחס להודעתכם על הכוונה לבחון הטעמה של שירותי בינה מלאכותית כפתרון עתידי לסוגיית התרגום). אנו כמובן מברכים על בחינת הנושא בכללותו ועל כלל היבטיו, וחוזרים על עמדתנו לפיה יש לקיים תהליך חשיבה יסודי בנושא ועל הצעתנו לסייע בהידרשות לה.

ואולם, ללא קשר לצורך בחשיבה מקיפה והסדרה הוליסטית של הנושא, נבקש להדגיש שיישום הוראות המכרז הקיים נדרש באופן מיידי, והוא גם לא מצריך בחינה ותהליכי חשיבה ומשך אינו דורש שהות נוספת. אנו פונים בפנייה זו כדי לחדד נקודה זו, ומבלי לגרוע מהאמור במכתבנו מיום 9.7.2025, **אנו מבקשים את יישומן של ההוראות שנקבעו במכרז שהנהלת בתי המשפט עצמה כבר פרסמה.**

1. כזכור, בפנייתנו מיום 9.7.2025 ביקשנו להידרש לשיפור, לאסדרה ולחשיבה בנושא שירותי המתורגמנות במערכת בתי המשפט. הצבענו על שורה של כשלים מהותיים בשירות הניתן כיום למתדיינים שאינם דוברי עברית, המביאים לפגיעה בנגישות השפתית של ההליך המשפטי ובזכות הגישה לערכאות של מתדיינים אלה. לפנייה צירפנו דוח אודות מצב התרגום בבתי הדין

האזורים לעבודה, אשר נשלח לעיון כלל הגורמים הרלוונטיים כבר שנה קודם לכן, וממנו עלה כי השירות הניתן כיום במערכת אינו עומד בסטנדרטים מקצועיים מינימליים.

לצד הצורך בהידרשות לתהליכי חשיבה ובחינה של הסוגייה, עמדנו על כך שאפילו המינימום הנדרש – קיום הוראות המכרז מס' 63/18 - אספקת שירותי תרגום ומתורגמות במערכת בתי המשפט (להלן: **המכרז**) – אינו נעשה, וזאת כעולה גם מנתונים שנשלחו במענה לבקשה לפי חוק חופש המידע. עמדנו על כך שהגם שהוראות המכרז אינן נותנות לטעמנו מענה מספק לסוגיה, הרי שביצוע וקיום ההוראות שכן יש בו (למשל, ההוראות בדבר בקרה ופיקוח על איכות השירות, קביעת הליכי מיון מקצועיים, תחזוקה מקצועית שוטפת ועוד) הוא המינימום המתבקש במצב הקיים.

2. פנייתנו נענתה מקץ שלושה חודשים, ובמענה נאמר כי הנהלת בתי המשפט שוקלת הכנסת אמצעים טכנולוגיים לתרגום בהליכים משפטיים – מה שבמשתמע עתיד לתת מענה לפנייתנו. בתשובתנו מיום 4.11.2025 למענה זה הבהרנו כי אין בתשובה זו פתרון לבעיות אותן הצגנו בהרחבה, בפרט ריקנון מתוכן של הוראות המכרז. הבהרנו כי אמצעים טכנולוגיים עתידיים לא יפתרו את הבעיות שהעלינו (אמצעים כאלה אינם קיימים כיום; הם לא יסדירו את הזכויות למתורגמן בכלל ההליכים ובכלל השלבים בהליכים; וממילא עד שיתפתחו ויוטמעו יחלפו שנים). הבהרנו כי כבר בשלב זה יש לכל הפחות לקיים הוראות יסודיות הכרחיות למתן שירות ברמה מקצועית לאלפי מתדיינים בשנה, שנקבעו כבר במכרז. תשובה זו טרם נענתה ולהבנתנו הנושא נבחן על ידכם.

3. כאמור בראשי מכתב זה, לצד הצורך להידרש באופן יסודי ורוחבי לסוגיית התרגום בהליכים משפטיים אשר נבחנת, **אין כל צורך להמתין ליישום הוראות המכרז שכבר פורסם**. משכך נבקש לפנות לכבודו שוב, על מנת להעלות על הכתב את סעיפי המכרז הרלוונטיים, אשר אינם מיושמים ואינם נאכפים, בבקשה לקיימם:

3.1 יישום הוראות פרק 2.6.1.2 למכרז בדבר פיתוח **שלב מיון אפקטיבי למתורגמים**, שיוודא כי למערכת נכנסים אך ורק מתורגמים מקצועיים. בתוך שלב זה, יש לגבש ולערוך מבחן מקצועי למיון מתורגמים המספקים שירותי תרגום עוקב בכלל ערכאות השיפוטיות בישראל, בהתאם להוראות סעיף 2.6.1.1.2 למכרז. כאמור בפנייתנו, שלב זה מעולם לא גובש או בוצע בידי הנהלת בתי המשפט (סעי' 3.2 למענה שקיבלנו לבקשה לפי חוק חופש המידע התשנ"ח-1998 ביום 2.1.2024; להלן: **מענה לבקשת המידע**).

3.2 יישום סעיפים 2.10.1.6 ו-2.10.1.19 למכרז בדבר קיום **בקרה ובדיקה שוטפת של איכות השירות**. בהתאם למענה לבקשת המידע, לא נערכה מעולם כל בקרה על רמת השירות, מאחר שלא נמצא ספק שירות המסוגל לתת שירותי בקרה כאמור. לטעמנו לא ניתן לוותר על שלב הבקרה והבדיקה: אין מצופה כי הנהלת בתי המשפט תזנח את חובתה וכוונתה המוצהרת, אשר הובעה במכרז, לעקוב ולנטר את איכות השירות הניתן לרבבות מתדיינים בשנה, כמו גם לשופטים עצמם. ככל שלא נמצא ספק, יש לנקוט בפעולות שאינן התקשרות עם ספק חיצוני, כגון התקשרות ביחסי עבודה עם צוות מקצועי בתחום המתורגמות האמון על בקרה ובדיקה של השירות. יוער כי נוכח היעדר כל מנגנון בקרה ובדיקה הופרו סעיפי מכרז נוספים שזו מטרתם: למשל, לא הועברו מעולם רשימות לשיפור רמת המתורגמים לספקים, בהתאם לסעי' 2.5.1.1.17 למכרז. בנוסף לא נערכו בחינות עתיות,

אשר מוזכרות בסעי' 2.5.1.19 למכרז. מבוקש להפעיל את כל הכלים הנמנים במכרז ושטרתם פיקוח על רמת השירות ובקרה על איכותו וטיבו.

3.3 קיום סעיף 2.6.2 למכרז **והפעלת שלב ב' במכרז** – יש לקיים הכשרה מקצועית ותחזוקה מקצועית של המתורגמנים, לרבות עריכת קורס מתורגמנים מקצועי, ימי עיון מקצועיים, גיבוש מידע מקצועי, ובקרה על רמת המקצועיות. בהתאם למענה לבקשת המידע, גם שלב זה לא הופעל מעולם. לנוכח רמת התרגום הנמוכה והיעדר הבקרה, כמו גם העלייה במספר השפות הרלוונטיות אשר משפיעה על היצע המתורגמנים, נודעת לשלב זה חשיבות מוגברת. נוכח היעדר יישום של יסודות נוספים במכרז – גובר הצורך בהפעלת שלב ב' ובמימונו בהתאם. כזכור, שלב זה מתייחס לידע המקצועי שעל הספקים ליתן לכלל המתורגמנים, ועל מעורבות של הנהלת בתי המשפט בפיתוח ובהטמעת ידע מקצועי לרבות בקורסים, השתלמויות, מבחנים תקופתיים ועוד (סעיף 2.6.2 למכרז; ור' גם הכוונה לערוך השתלמויות עתיות, המוזכרת בסעי' 2.5.1.19 למכרז). בהתאם למענה לבקשת המידע, גם שלב זה מעולם לא הופעל. במענה לבקשת המידע כי נאמר כי "בימים אלה מתקיים תהליך בחינה" ביחס להפעלת שלב זה. בחלוף שנתיים ממענה זה, לאור תשובתכם לפיה יהבה של המערכת כולה הוא באמצעי בינה מלאכותית שטרם הומצאו, נראה כי הנהלת בתי המשפט חזרה בה מהכוונה להפעיל שלב זה. נבקש הבהרות אף ביחס לכך.

4. לצד החשיבות שבעמידת רשות ציבורית מינהלית על תנאי המכרז שהיא עצמה קבעה, הרי שאי קיום סעיפים אלו משפיע על זכויות יסוד של המתדיינים. נזכיר כי תרגום בבתי המשפט ממלא תפקיד הכרחי ומרכזי בהנגשת ההליך המשפטי ובמימוש זכות הגישה לערכאות של מתדיינים שאינם שולטים בעברית. עבור אלה, השימוש בשירותי תרגום הוא תנאי מוקדם הכרחי לעשיית צדק ולהליך מאוזן, יעיל ומבוסס עובדתית. בענייננו כל הרכיבים שאמורים להבטיח את מתן השירות, את מימונו ואת היותו מספק לטובת הנגשת ההליך – אינם מקוימים בשטח מזה שנים.

5. כידוע, הזכות להליך הוגן נגזרת מהזכות לכבוד האדם, ויש לראות פגיעה בזכויותיו של אדם להליך הוגן כפגיעה בכבודו (ע"פ 9956/05 **שי נ' מדינת ישראל**, פסקה ט לפסק הדין של השופט א' רובינשטיין, פסק דין מיום 4.11.2009). מעמדה של הזכות מעוגנת גם באמנה האירופית לזכויות אדם (European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, U.N.T.S 222, art. 6). היקפה של זכות זו הינו גמיש ורחב, ונקבע כי הליך הוגן הינו מושג רחב שנגזרות ממנו מגוון זכויות (ר' בג"ץ 6650/04 **פלוגית נ' בית הדין הרבני האזורי בנתניה**, פסק דין מיום 14.05.2006). הפגיעה בזכות להליך הוגן בענייננו, נובעת אף מכך שעל פי רוב, הצד להתדיינות שאינו נגיש שפתית הוא ממילא המוחלש (כך על פי רוב בהליך הפלילי ואף בהליכים בבתי המשפט האזרחיים, הפגיעה בנגישות השפתית מגבירה פערים ואי-שוויון בין מתדיינים, אשר הפערים ביניהם גדולים ממילא).

6. החובה לקיים תנאים שנקבעו במכרז לאספקת שירות ציבורי, בפרט בשעה ששירות זה הינו כלי הכרחי בהנגשת זכויות יסוד, נובעת מחובתה של רשות ציבורית לקיים לנקוט בפעולות עליהן הצהירה (השווה: בג"ץ 218/85 **ארביב נ' פרקליטות מחוז ת"א**, (1986)). היא אף נובעת מדיני המכרזים המינהליים: מטרת מכרז היא בין היתר להבטיח "את מירב היתרונות לגוף הציבורי" (תקנה 1א(א) **לתקנות חובת המכרזים**, התשנ"ג-1993; ור' בהרחבה על המכרז המינהלי דפנה

ברק ארז, **משפט מינהלי כלכלי**, פרק 24). בהיעדר יישום של כלל ההוראות הנוגעות לרמת השירות הניתן – מפירה הנהלת בתי המשפט את חובתה אף במישור המינהלי והמכרזי.

7. נוכח כך שמדובר בפנייה שלישית באותו נושא, שבאה אף היא לאחר שליחת דוח מפורט על הכשלים הקיימים ודרכי התיקון שנה קודם לכן, נבקש תשובה בנוגע להיבט זה בתוך 30 ימים. שוב נבהיר שאם לא יינקטו ולו הצעדים של אסדרת הזכאות וקיום הוראות המכרז – בכוונתנו לפנות לערכאות.

בכבוד רב ובתודה מראש,

אלעד כהנא, עו"ד

מיכל תג'ר, עו"ד